

Základná škola s materskou školou sv. Gorazda, Dlhá 78, Nitra

**Smernica o prevencii a riešení šikanovania
a
kyberšikanovania**

v ZŠ s MŠ sv. Gorazda

V Nitre, 20.apríla 2023

PaedDr. Anna Fabišová

Úvod

1. Tento dokument definuje základné znaky, formy a prejavy šikanovania žiakov, možnosti prevencie a postup pri riešení preukázaného šikanovania na škole.
2. Všetky ustanovenia tohto dokumentu sa vzťahujú aj na Školský klub a Školskú jedáleň.

Charakteristika šikanovania

1. Šikanovaním sa rozumie:
 - a) akékoľvek správanie žiaka alebo žiakov, ktorých zámerom je ublíženie inému žiakovi alebo žiakom, prípadne ich ohrozenie, zneváženie alebo zastrašovanie,
 - b) úmyselný, spravidla opakovaný útok voči žiakovi alebo skupine žiakov, ktorí sa z rôznych dôvodov nevedia alebo nemôžu účinne brániť.
 - c) Podstatnými znakmi šikanovania sú:
 - d) úmysel ublížiť druhému fyzicky alebo psychicky,
 - e) agresia jedného žiaka alebo skupiny žiakov,
 - f) opakované útoky,
 - g) prevaha agresora alebo skupiny agresorov nad obeťou.
2. Šikanovanie sa môže prejavovať:
 - a) v priamej forme – fyzické útoky (bitie), vyhrážky a zastrašovanie, urážlivé a znevažujúce prezývky, nadávky, posmech, príkazy agresora vykonať určitú vec proti vôli obeť, zneužitie osobných údajov, fotografií, šírenie nepravdivých informácií, kyberšikanovanie,
 - b) v nepriamej forme – prehliadanie, ignorovanie obeť, zámerné vyčleňovanie z kolektívu, nabádanie iných spolužiakov, aby obeť šikanovali.
3. Kyberšikanovanie je priamou formou šikanovania, pri ktorej ide o zneužitie informačnokomunikačných technológií (najmä telefónu, tabletu, internetu a sociálnych sietí) na úmyselné ohrozenie, ublíženie alebo zastrašovanie; zvyčajne sa vyskytuje v spojení s inými formami šikanovania.
4. Znaky kyberšikanovania:
 - a) sociálna alebo psychická prevaha agresora,
 - b) agresor vystupuje často anonymne,
 - c) agresor zvyčajne nevidí priamu emocionálnu reakciu obeť na útok,
 - d) útoky sa prostredníctvom internetu šíria veľmi rýchlo,
 - e) útoky sú prístupné veľkému množstvu osôb,
 - f) agresor môže uskutočniť útok z rôznych miest,
 - g) útoky môžu mať dlhšie trvanie v čase,
 - h) obeť nemusí o napadnutí dlhšiu dobu vedieť,
 - i) obeť nemusí byť schopná identifikovať agresora,

- j) zverejnené informácie, fotografie, audiozáznamy a videozáznamy môže byť náročné odstrániť z internetu.
5. Šikanovanie môže byť považované za trestný čin alebo priestupok.
6. Žiak, ktorý je agresorom, môže byť trestne stíhaný za trestný čin:
- a) ublíženia na zdraví,
 - b) obmedzovania osobnej slobody,
 - c) lúpeže,
 - d) vydierania,
 - e) hrubého nátlaku,
 - f) porušovania domovej slobody,
 - g) sexuálneho násillia,
 - h) sexuálneho zneužívania,
 - i) krádeže,
 - j) neoprávneného užívania cudzej veci,
 - k) nebezpečného vyhrážania sa,
 - l) nebezpečného prenasledovania, výroby detskej pornografie
 - m) rozširovania detskej pornografie,
 - n) prechovávanlia detskej pornografie a účasť na detskom pornografickom predstavení, o) ohovárania.
7. Šikanovanie môže naplňnať skutkovú podstatu priestupku proti občianskemu spolunažívaniu alebo priestupku proti majetku.
8. Skutočnosť, že fyzická osoba nie je trestne zodpovedná z dôvodu nízkého veku nie je prekážkou na podanie žaloby vo veci náhrady škody, ktorú žiak spôsobil na majetku alebo vo veci náhrady ujmy, ktorú žiak spôsobil na zdraví. Zákonný zástupca žiaka a žiak zodpovedajú za škodu spoločne a nerozdielne.
9. Pedagogický zamestnanec, ktorému je známy prípad šikanovania a neprijme žiadne opatrenia, môže byť stíhaný najmä za trestný čin: a) neprekazenia trestného činu, b) neoznámennia trestného činu, c) ublížennia na zdraví.

Prevenclia šikanovania

1. Základom toho, aby k šikanovaniu v škole nedochádzalo, je prevencia. Prevencia šikanovania sa zabezpečuje na základe vyhlášky 24/2022 par.2, odstavec 6 - kedy sa nevyžaduje informovaný súhlas zákonného zástupcu, najmä formou:
- a) súčasli výchovno-vzdelávacieho procesu vrátane pozitívneho vplyvu osobnosti pedagogického zamestnanca v rámci každodenného vyučovania, obsahového zamerania a didaktiky predmetov a prierezových tém – osobný a sociálny rozvoj, mediálna výchova, multikultúrna výchova, ochrana života a zdravia, výchova a vzdelávanie k ľudským právam, výchova k občianstvu, boj proti extrémizmu, výchova k manželstvu a rodičovstvu,
 - b) súťaží, hier, prednášok alebo diskusií organizovaných školou alebo inými subjektmi

2. Riaditeľ školy a koordinátor prevencie v spolupráci s Pedagogickou radou vypracujú plán preventívnych činností školy. Z pohľadu efektívnej stratégie to nie sú len jednorazové prednášky, kultúrne podujatia, moralizovanie a zastrášovanie.
3. Riaditeľ školy a koordinátor prevencie na 1. stretnutí so zákonnými zástupcami žiakov informujú zákonných zástupcov o preventívnych činnostiach školy.
4. Triedni učitelia priebežne informujú zákonných zástupcov o všetkých činnostiach, zameraných na prevenciu šikanovania na škole.
5. Riaditeľ školy zodpovedá za systémové aktivity školy v oblasti prevencie šikanovania a
 - a) vytvára pozitívne pracovné prostredie v škole,
 - b) podporuje prosociálne správanie a vzťahy detí,
 - c) určuje v školskom poriadku jednoznačné pravidlá správania sa vrátane sankcií za ich porušenie a pravidlá používania informačno-komunikačných technológií v priestoroch školy,
 - d) rozpracúva podrobnosti prevencie a riešenia šikanovania žiakov,
 - e) vedie evidenciu ohlásených prípadov šikanovania pre každý školský rok,
 - f) zabezpečuje zvýšený dozor pedagogických zamestnancov cez prestávky, pred začiatkom vyučovania, po jeho skončení a v čase mimo vyučovania, najmä v priestoroch, kde k šikanovaniu už došlo alebo by k nemu mohlo dochádzať,
 - g) oboznamuje pedagogických zamestnancov so spôsobom oznamovania šikanovania a preverovania šikanovania,
 - h) informuje o postupe pri zistení šikanovania – pedagogických zamestnancov, žiakov, zákonných zástupcov žiaka,
 - i) zabezpečuje zverejnenie kontaktných údajov inštitúcií, ktoré sa prevenciou a riešením šikanovania zaoberajú,
 - j) v pracovnom poriadku školy určuje povinnosť zamestnancov školy oznamovať podozrenie zo šikanovania,
 - k) zabezpečuje vzdelávanie pedagogických zamestnancov v oblasti prevencie šikanovania, vrátane kyberšikanovania, prostredníctvom zvyšovania digitálnej gramotnosti učiteľov,
 - l) spolupracuje s odbornými zamestnancami CPPP a inými odbornými pracoviskami poradenských a preventívnych služieb,
 - m) zapája do prevencie šikanovania radu školy.

Riešenie šikanovania

1. Riaditeľ školy zostavuje tím zamestnancov školy, ktorý navrhuje a zabezpečuje odborný postup pri riešení šikanovania. Je to riaditeľ školy, koordinátor prevencie, výchovný poradca, školský špeciálny pedagóg a triedny učiteľ triedy, v ktorej sa prešetruje šikanovanie.
2. Riaditeľ školy pri zisťovaní a preverovaní šikanovania:
 - a) zabezpečí bezodkladnú pomoc a ochranu obeti,
 - b) zabezpečí dozor v triede, kde sa prejavuje šikanovanie,
 - c) vykoná opatrenia na zabránenie novej krivej výpovede agresora izoláciou počas preverovania šikanovania,
 - d) preveruje šikanovanie bezodkladne v čase, keď agresor nie je ešte dohodnutý na spoločnej výpovedi s obeťou, svedkami alebo inými osobami, ktorí na šikanovanie upozornili,
 - e) zabezpečí, aby obeť nebola konfrontovaná s agresorom,

- f) zabezpečí zistenie vhodných svedkov a uskutočnenie individuálnych rozhovorov alebo konfrontačných rozhovorov so svedkami,
- g) uchováva dôkazy pri podozrení na kyberšikanovanie,
- h) kontaktuje vo vzťahu k obeti, agresorovi a svedkovi šikanovania zákonných zástupcov
- i) kontaktuje miestne príslušné centrum,
- j) zabezpečí použitie anonymnej dotazníkovej metódy,
- k) vedie písomné záznamy o riešení jednotlivých prípadov šikanovania,
- l) zabezpečí pri rozhovoroch prítomnosť najmenej dvoch pedagogických zamestnancov,
- m) ohlasuje príslušným útvarom Policajného zboru podozrenie na spáchanie priestupku alebo trestného činu.

Opatrenia na riešenie šikanovania

1. Opatreniami na riešenie šikanovania pre obeť a jej zákonných zástupcov sú najmä:
 - a) odporúčanie vyhľadať individuálnu odbornú starostlivosť,
 - b) zabezpečenie skupinového intervenčného programu v spolupráci s centrom,
 - c) zaistenie bezpečia obete.
2. Opatreniami na riešenie šikanovania pre agresora a jeho zákonných zástupcov sú najmä:
 - a) odporúčanie zákonným zástupcom agresora vyhľadať odbornú starostlivosť centra,
 - b) preloženie agresora do inej triedy, ak je to možné,
 - c) uloženie výchovného opatrenia.
3. Pedagogický zamestnanec je povinný šikanovanie alebo podozrenie zo šikanovania medzi žiakmi bezodkladne riešiť a každej jeho obeť bezodkladne poskytnúť pomoc.

Spolupráca školy s orgánmi činnými v trestnom konaní a orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately

1. Riaditeľ školy je povinný oznámiť orgánom činným v trestnom konaní podozrenie, že žiak sa dopustil
 - a) šikanovania,
 - b) spáchania trestného činu
 - c) opakovaného páchania priestupkov v súvislosti so šikanovaním.
2. Riaditeľ školy je povinný orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately oznámiť a) podozrenie podľa odseku 1,
 - b) skutočnosti, ktoré ohrozujú obeť, agresora alebo svedkov,
 - c) opatrenia, ktoré prijal.

Spolupráca školy so zákonnými zástupcami žiakov

1. Pri podozrení na šikanovanie žiaka spolupracujú riaditeľ školy, koordinátor prevencie, výchovný poradca a ďalší pedagogickí zamestnanci s rodinou obeť a s rodinou agresora.
2. Pedagogickí zamestnanci pri rozhovore so zákonným zástupcom obeť, agresora alebo svedka dbajú najmä na zachovanie dôvernosti informácií.

3. Riaditeľ školy môže odporučiť zákonným zástupcom agresora umiestniť agresora na dobrovoľný diagnostický pobyt do diagnostického centra alebo do liečebno-výchovného sanatória.
4. O úkonoch podľa tohto článku osoba poverená riaditeľom školy vyhotovuje zápis, z ktorého po jednom vyhotovení poskytne každej zo zúčastnených osôb.

Riaditeľka ZŠ s MŠ sv. Gorazda V Nitre v nadväznosti na Smernicou č. 36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach, ktorú vydalo MŠVVaŠ SR a podľa vyhlášky 24/2022 v y d á v a túto internú smernicu.

Vypracovala: Mgr. Katarína Halajová

Prerokované a schválené PR dňa 20.04.2023